

Nordiska fornlemningar 42

Flint- saker

Återutgivning av text från 1821

En gratis e-bok från
e-boksforlaget.se

**Nordiska fornlemningar 42.
Flintasaker
– Återutgivning
av text från 1821**

**av Johan Gustaf Liljegren
& Carl Georg Brunius**

Copyright © 2016 Mikael Jägerbrand
Virvelvind Förlag, Lysekil
Mer info: www.e-boksforlaget.se

Förord

I den här e-boken får du en av de allra första beskrivningarna av ett av de vanligaste arkeologiska fynden – föremålen av flinta.

Den här korta texten beskriver flera fynd av vapenliknande flintasker som hittats i Skåne. Du får också veta mer om de många myter och föreställningar som på den här tiden omgav de forntida flintaföremålen.

Den här texten publicerades år 1821 i den svenska tidskriften "Nordiska fornlemningar". Texten skrevs av fornforskarna Johan Gustaf Liljegren (1791–1837) och Carl Georg Brunius (1792–1869).

Den här e-boken publicerades på sajten e-boksforlaget.se i maj 2016. Du får gärna länka till den här e-boken eller skicka vidare e-boken till vänner och bekanta. Du får till och med ladda ner den och sprida den vidare på din egen sajt eller blogg – men då kan vi inte göra eventuella ändringar, rättelser eller kompletteringar.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Flintsaker år 1821

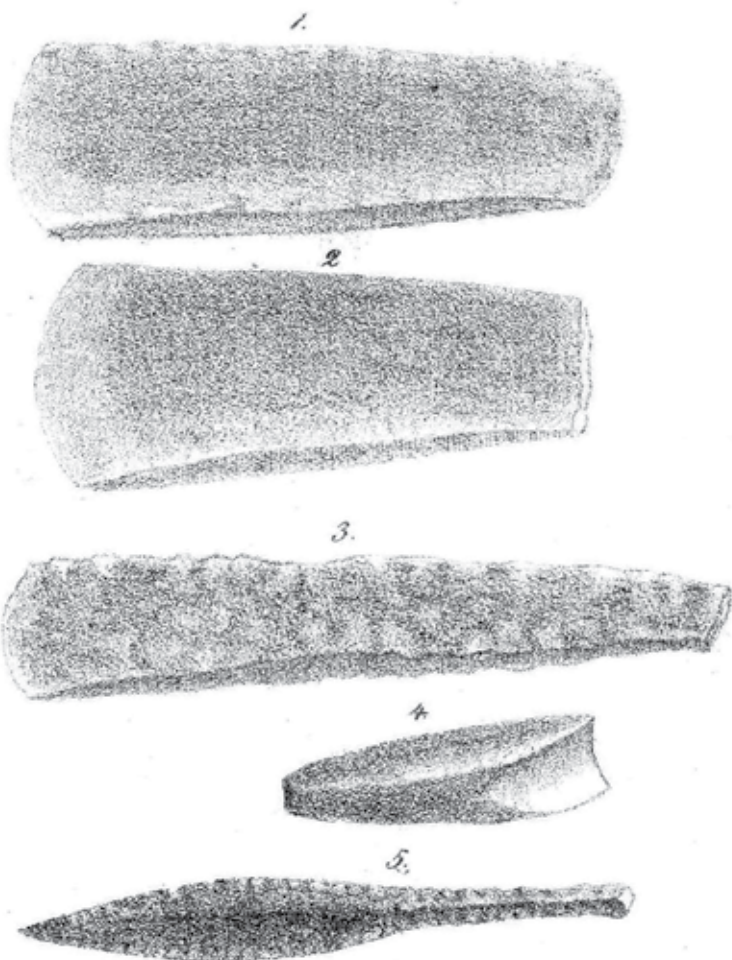
Den här texten publicerades ursprungligen år 1821 i tidskriften "Nordiska fornlemningar. V och VI häftet" med rubriken "XLII. Flintsaker.". Författare till texten är Johan Gustaf Liljegren (1791–1837) och Carl Georg Brunius (1792–1869).

Till samma enfalldiga folkstam, som begagnat sig af de de nyssnämnda stenvapnen, höra utan allt tvifvel allahanda slags redskaper af flinta. De hittas ej så sällan vid gräfningar och äro dels föga sorgfälligt huggna, dels naggade med en förundransvärd skicklighet, dels ock ganska väl tillslipade. Deras storlek och skapnad äro högst olika. Än gröfre eller finare viggas, eller kilar, än större eller minre knifvar och spetsar, och än i andra daningar. Man har fallit på den tankan, att dessa flintflisor, emedan de stundom funnits i grafvar, blifvit ditlaggda såsom förebilder af Thors hammare eller dess hammarsmärke. Utom det att vapen och verktyg, i oss närmare tider, plägade hos de jordade nedläggas, kan mot ofvanberörda mening invändas, det de större ytterst sällan råkas i grifterna, men ofta deremot på

fälten och i mossar, der de synas varit begagnade såsom redskaper, för hvilket ändamål de förmodligen, i likhet med eggjern, hvässtes efter behofvet; som deraf skönjes, att de upphittas jemte de brynstenar, hvarpå de blifvit skärpta. Tör hända hafva de äfven varit, såsom beslag, satta uti ändan af klubbor och fastgjorda i klyfda störrar, hvarom ofvanföre är taladt, t. ex. kilen eller viggen 1, som har $9\frac{1}{2}$ tums längd, $2\frac{3}{4}$ tums bredd och $1\frac{1}{4}$ tums tjocklek. Den är ej illa slagen och till större delen slipad, från hvilken 2 blott skiljer sig deruti, att den är något kortare, men deremot bredare och mera omsorgsfullt slipad. 3, som är $11\frac{1}{2}$ tum lång, $2\frac{1}{2}$ tum bred, $1\frac{1}{2}$ tum tjock, tyckes, ehuru illa arbetad och alldeles oslipad, vara af enahanda beskaffenhet och hafva tillkommit för samma afsigt, som de föregående. Allasammans äro funna i Skåne. — Dock råkas vissa till stridsbruk föga passande former; sådan är 4, hvars utgröpta egg synes mera lämpligt till urhålkning af trä. Dess längd är 5 tum, bredd och tjocklek $1\frac{1}{4}$ tum. 5 är en så kallad flintknif, $9\frac{1}{2}$ tum lång, $1\frac{1}{2}$ tum bred, $\frac{1}{2}$ tum tjock, hvars blad är tveeggadt och skaftet nära fyrkantigt, alltsammans rätt väl tillhugget, dock, som dessa knifvar vanligtvis träffas, helt och hållet oslipad; förmodligen derföre, att de ej brukades till slöjdande, hvartill de äro alltför klena. Om våra urfäder just ej burit dem, likasom vissa Österländska öboer, nämligen i sjelfva öronen, så är dock ej otroligt, att de fört dem i sina bälten, såsom passande undergevär, hvarmed de ostridigt kunde genomborra en fiende, då han var så nära, att klubba eller spjut ej kunde mot densamma användas. Denna mening hindrar

ej, att de äfvenledes blifvit begagnade till offerknifvar, hvilket stärkes af det fynd, som gjorts i den så kallade D y r e m y r a n, ej långt från ett förstördt offeraltare, å Joreds utmark i Qville socken och Bohuslän (se XI); dessutom hafva de verkligen nog stadighet, för att kunna genomtränga en hud och sönderstycka kött. – Märkligt är, att de gamla Romare, enligt T. Livii utsago, slagdade vid fredsfördrag svin med flintstenar (*saxis silicibus*). Af hvad rikshärolden (*pater patratus*) yttrar under ceremonien, förtjenar här att anföras: "Romerska folket skall ej först handla mot dessa villkor. Om så sker, enligt allmän öfverläggning och på ett svekfullt sätt, drabbe då du Jupiter det Romerska folket på den dagen, såsom jag skall här i dag d r a b b a (*slagta*) d e t t a svin, och drabbe du så mycket mer, som du kan och förmår mer". Festus underrättar oss derom, att dessa flintstenar (*lapides silices*) togos från Jupiters tempel.

XLII.

Viktiga ord och personer

Brunius, Carl Georg.

[1792–1869] Konstnär, arkitekt och konsthistoriker som växte upp i ett av världens mest hällristningsrikaste områden, Tanum. Mest känd för sin bok "Försök till förklaringar öfver hällristningar" som kom 1868.

Liljegren, Johan Gustaf.

[1791–1837] Svensk fornforskare och riksantikvarie. Var en av landets första professionella arkeologer och var verksam som professor i ämnet vid Lunds universitet. Var en av 1800-talets främsta experter på runor och gav bland annat ut "Run-urkunder" (1833).

Livius, Titus.

[59 f Kr – 17 e Kr] Romersk författare och historiker. Var lärare för den blivande kejsaren Claudius. Är mest känd för sina böcker om Roms historia, av 142 delar finns bara 35 bevarade i dag.

Tum.

Längdmått. En tum motsvarar 29,7 mm.

Undergevär.

Äldre namn för alla typer av sidovapen. Användes framför allt om olika stickvapen som sabel, svärd eller kniv.

Fler böcker från E-boksforlaget.se

Här är några flera e-böcker från E-boksforlaget.se

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

På vår sajt hittar du mer information om böckerna samt länkar.

Ett urval av våra e-böcker

001	"Greby gravfält – det vackraste gravfältet i Sverige"	011	"Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
002	"222 galna fakta om filmstjärnor och kändisar"	012	"Forntidens perioder" (1892)
003	"99 galna fakta du inte visste om bad"	013	"Skäggets historia" (1893)
004	"Hollyhotell – triviaboken om kändisar på hotell"	014	"Midvinterns solfest" (1894)
005	"Solgudens yxa och Tors hammare" (1899)	015	"Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
006	"Svenska djur i folktron" (1898)	016	"Bohusläns bygdeborgar" (1909)
007	"Galna väderrubriker – 155 exempel från kvällstidningarna"	017	"Bohuslänska hällristningar" (1879)
008	"Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)	018	"Kattens kulturhistoria" (1882)
009	"Galna rockstjärnor – 199 otroliga fakta från pop- och rockvärlden"	019	"Ett besök i Venedig år 1878"
010	"250 galna fakta om fotbolls-VM"	020	"Strandgatan i Visby år 1879"
		021	"Märkliga orter i Sverige" (1883)
		022	"Resa på Dalslands kanal år 1877"
		023	"Nyköpings slott" (1877)
		024	"Djurens sömn" (1889)
		025	"Katten i forntida Egypten" (1889)
		026	"Ett besök i Marstrand år 1882"
		027	"Runlejonet i Venedig" (1871)

- 028 "Dryckenskapens faror" (1894)
- 029 "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- 030 "En utflykt på Mälaren år 1871"
- 031 "Kelternas historia" (1883)
- 032 "Jack Uppsprättaren – Världens första bok om seriemördaren Jack the Ripper" (1889)
- 033 "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- 034 "Ett dygn på månen år 1870"
- 035 "Blomsterspråket" (1888)
- 036 "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- 037 "Fynden i Troja" (1878)
- 038 "Skildring af Vestergötland år 1882"
- 039 "Kalmar slotts historia" (1880)
- 040 "Ett besök i Södertälje år 1881"
- 041 "En färd på Donau år 1882"
- 042 "Ringmuren i Visby" (1874)
- 043 "Skildring av Värmland år 1882"
- 044 "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter "
- 045 "Om julens härkomst" (1899)
- 046 "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- 047 "Julen i Skåne på 1820-talet"
- 048 "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- 049 "Skildring av Göteborg år 1882"
- 050 "Skildring av Halland år 1882"
- 051 "Skånska fornminnen" (1853)
- 052 "Norrköpings historia" (1871)
- 053 "Ett besök i Waxholm år 1870"
- 054 "Förbindelse mellan Skandinavien och västra Europa före Kristi födelse" (1889)
- 055 "Vadstena slott" (1875)
- 056 "Skildring av Island" (1870)
- 057 "Husaby kyrka" (1899)
- 058 "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- 059 "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- 060 "Ett besök i Rom år 1870"
- 061 "Orkidéernas historia" (1894)
- 062 "Besök på Helgoland år 1874"
- 063 "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- 064 "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- 065 "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- 066 "Guide till Uppsala år 1875"
- 067 "Skildring av Blekinge år 1882"
- 068 "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- 069 "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- 070 "Skildring av Bohuslän år 1882"
- 071 "Gripsholms slott" (1877)
- 072 "Skildring av Dalsland år 1882"
- 073 "Skildring av Närke år 1882"
- 074 "Skildring av Öland år 1882"
- 075 "Lyxens historia" (1870)
- 076 "Skildring av Stockholm år 1882"
- 077 "Sveriges 33 mest sevärda vikingaplatser"
- 078 "Skildring av Västmanland år 1882"

- 079 "Skildring av Härjedalen år 1882"
- 080 "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- 081 "Ett besök i Visby år 1906"
- 082 "Skildring av Gästrikland år 1882"
- 083 "Skildring av Jämtland år 1882"
- 084 "Gaffelns historia" (1889)
- 085 "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- 086 "Gråfkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- 087 "Bohus fästning" (1869)
- 088 "En resa på Rhen år 1866"
- 089 "Skildring av Gotland år 1882"
- 090 "Falu grufvas historia" (1864)
- 091 "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- 092 "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- 093 "Sveriges hundraser" (1880)
- 094 "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- 095 "Borgholms slottsruin" (1878)
- 096 "Vårt solsystem" (1878)
- 097 "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- 098 "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)
- 099 "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- 100 "Hilmas Alaska" Resguide till guldgräverskans trädgård av cement.
- 101 "Skildring av Ångermanland 1882"
- 102 "Ölands fornminnen" (1874)
- 103 "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- 104 "Tors hammare" (1872)
- 105 "Skildring av Dalälven år 1876"
- 106 "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- 107 "Hällristningarnas ålder" (1869)
- 108 "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- 109 "Sherlock Holmes: »Gloria Scott»"
- 110 "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- 111 "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- 112 "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- 113 "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- 114 "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- 115 "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- 116 "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- 117 "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- 118 "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet. "
- 119 "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"
- 120 "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- 121 "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- 122 "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- 123 "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulle patienten"
- 124 "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"

125	"Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"	146	"SVT-skandaler 1. Den otroliga historien: Så blev "På spåret" filmerna olagliga"
126	"Sherlock Holmes: Krymplingen"		
127	"Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"	147	"Fyra skadade är mindre än fem döda – 444 tjuvlyssnade citat på en kvällstidning"
128	"Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"	148	"Sherlock Holmes: En studie i rött"
129	"Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"	149	"Förtidens sjörövare i Medelhavet" (1870)
130	"Skildring av Södermanland år 1882"	150	"33 Viking places to visit in Sweden – guidebook to ruins and museum"
131	"Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)		
132	"Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)		
133	"Ett besök i Ystad år 1872"		
134	"Petras helgedomar" (1921)		
135	"Ett besök i Boxholm år 1885"		
136	"Resor med luftballong år 1873"		
137	"Ett fartyg från vikingatiden – fyndet av Tuneskeppet 1867"		
138	"Skildring av Östergötland år 1882"		
139	"Ännu fler galna rockstjärnor – 200 otroliga fakta från pop- och rockvärlden"		
140	"Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)		
141	"Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"		
142	"Guide till biskötsel" (1885)		
143	"Ett besök i Roms katakomber år 1870"		
144	"Skildring av Riseberga klosterruinerna" (1874)		
145	"Citatboken. 222 kändisar om sin ålder och om att bli gamla"		